

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:	1.Kf.700.219/2022/6.
A felperes:	felperes (felperes címe)
Az alperes:	alperes (alperes címe)
Az alperes képviselője:	alperes képviselője ¹ kamarai jogtanácsos és alperes képviselője ² kamarai jogi előadó
A per tárgya:	illetményrel kapcsolatos közszolgálati jogviszonyból származó közigazgatási jogvita elbírálása
A fellebbezést benyújtó fél:	alperes (50. sorszám alatt)
A fellebbezéssel támadott határozat:	Győri Törvényszék 5.K.700.297/2020/49. számú ítélete

Ítélet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét helybenhagyja.

A fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2013. október 10. napjától állt határozatlan idejű önkéntes műveleti tartalékos katonai szolgálati jogviszonyban az alperessel, a közte és a alperesi egység között létrejött 491/4599. számú szerződés alapján. A felek a felperes szolgálatát 2014. november 11. napjától 2019. október 31. napjáig szerződésmódosítással több alkalommal

meghosszabbították. A felperes beosztott altisztként, 2018. évtől a alperesi egység alegységénél városában ügyeletos gépkocsivezetőként teljesített 24 óras szolgálatot, írnok és védelmi rajtag is volt. A felperes szolgálatteljesítési idejének kikötésére sem a szerződésében, sem pedig egyoldalú munkáltatói intézkedésben nem került sor.

[2] A felperes szolgálati jogviszonya 2019. március 6. napján – a 360/2019/Szü. számú paranccsal módosított 276/2019/Szü.MH.25.KGY.l.dd.ddpk. parancsban foglaltak szerint – a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár elérése miatt a törvény erejénél fogva megszűnt.

[3] Az alperes módosított parancsával szemben a felperes keresetlevelet nyújtott be a Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon, amelyben a szolgálati jogviszonya törvény erejénél fogva történő megszűnése jogellenességét állította, és – egyéb követelése mellett – 2.338.941 forint túlórapótlék iránti igényt terjesztett elő az alperessel szemben. A Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2019. május 21. napján jogerőre emelkedett 1.K.27.027/2019/3. számú végzésével a keresetlevelet a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 48. § (1) bekezdés e) pontja alapján – visszautasította, mivel a felperes az általa vitatott munkáltatói intézkedéssel szemben a jogszabály által biztosított közigazgatási jogorvoslat (szolgálati panasz) kimerítése nélkül indított pert.

[4] A módosított parancs ellen a felperes 2019. április 15-én szolgálati panaszt nyújtott be, amelyet az alperes – annak elkésétsége okán – a 2019. május 9-én kelt JIF/15-2/3/2019.P. számú határozatával elutasította. A felperes fellebbezése folytán másodfokú szervként eljáró alperesi vezető a 2019. június 27-én kelt 5687-2/2019. számú határozatával a felperes szolgálati panaszát – az elsőfokú határozatban foglaltakkal egyező ok (elkésétség) miatt – elutasította.

[5] Az alperes a felperes újabb, – a fellebbezési eljárás szempontjából releváns – 2019. november 13-án előterjesztett szolgálati panaszát a 2020. január 15-én kelt 604-4/2020. számú határozatával elutasította. Határozatában a felperes túlszolgálati díj iránti igényét – egyéb igényei mellett – érdemben vizsgálta, és azt arra hivatkozással utasította el, hogy a felperesnek 2018. és 2019. években túlszolgálat nem keletkezett.

A kereset és a védírat

[6] A felperes – a 49. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben rögzítettek szerint véglegesen pontosított – keresetében a módosított parancs jogellenességére, szolgálati jogviszonya jogellenes megszüntetésére hivatkozással – a fellebbezéssel nem érintett egyéb anyagi igényei mellett – 3.118.699 forint túlóradíj megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

[7] Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen a felperes keresetlevelének visszautasítását kérte a Kp. 81. § (1) bekezdés a) pontja alapján alkalmazandó Kp. 48. § (1) bekezdés d), j), k) pontjaira hivatkozással, másodlagos kérelme a túlszolgálati díj igény tekintetében a kereset – alaptalanság miatti – elutasítására irányult. Állítása szerint a túlszolgálati díj iránti igény azért alaptalan, mert a 24 órás ór- és ügyeleti szolgálatot ellátó önkéntes tartalékos katonának a heti 60 órát meg nem haladó szolgálatteljesítése nem minősül rendkívüli munkavégzésnek. A felperes szolgálatteljesítése a perrel érintett időszakban a heti 60 órát nem haladta meg, ezért túlóradíjra nem vált jogosulttá.

Az elsőfokú bíróság döntése

[8] Az elsőfokú bíróság – miután a fellebbezéssel érintett körben a határozatának [6] pont utolsó bekezdésében foglaltak szerint visszautasítási okot nem észlelt – ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 2.260.295 forint rendkívüli munkavégzésért járó illetményt; ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Döntését – a fellebbezett részében – a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (a továbbiakban: Hjt.) 95. § (1)-(6) bekezdéseire, 97. § (1)-(4) bekezdéseire, 103. § (2), (4) és (5) bekezdéseire, 105. § (2) bekezdésére, 107. § (2) bekezdésére, 212. § (1), (2) és (7) bekezdéseire, 218. § (1) és (1a) bekezdéseire, a Kp. 78. § (1)-(2) bekezdéseire és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdésére alapította. Ítéletének – a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns – jogi indokolása szerint a perben nem volt vitatott, hogy a felperes a 2018. január 16. és 2019. február 28. napjai közötti időszakban a perben becsatolt szolgálatvezénylések és munkaidő-nyilvántartó lapok adatai szerinti időtartamban végezte a munkáját. Arról kellett döntenie, hogy a felperes rendkívüli munkaidőben végzett-e munkát, és arra a keresetben érvényesített összegű illetmény megilleti-e. Hangsúlyozta, hogy a Hjt. 218. § (1a) bekezdésében rögzített, az önkéntes tartalékos katonákra alkalmazandó speciális rendelkezés értelmében a felperes, mint önkéntes tartalékos katona legfeljebb heti 60 óra szolgálatra volt beosztható, ami azonban nem jelenti azt, hogy a heti rendes munkaideje 60 órát tett ki, amelyre mindössze a havi fix illetménye illetné meg. A felperes kérelmére kirendelt igazságügyi könyvszakértő szakvéleményét teljes körben elfogadva akként foglalt állást, hogy a felperest a perbeli időszakra 2.260.295 forint túlszolgálati illetmény illeti meg. Kiemelte, hogy az alperes által csatolt 825/94. Nyt. számú szolgálati intézkedés a szolgálatteljesítési időre vonatkozó rendelkezést nem tartalmazott, és az alperes a perben nem bizonyította, hogy a munkáltató a 825/94. Nyt. számú szolgálati intézkedést a felperessel szabályszerűen közölte.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[9] Az alperes – a kizárólag a túlszolgálati díj iránti igény tekintetében előterjesztett – fellebbezésében elsődlegesen a Kp. 109. § (2) bekezdése és a Pp. 383. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával elkészttség, illetőleg megalapozatlanság okán a kereset teljes egészében történő elutasítását, másodlagosan a Kp. 110. § (2) bekezdése alapján

– a Pp. 279. § (1) bekezdésére és 381. §-ában foglaltakra is figyelemmel – az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértésére hivatkozással az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Fellebbezésében a Hjt. 95., 103., 105., 107., 212. és 218. §-ainak, valamint a Kp. 78. § (2) bekezdésének elsőfokú bíróság általi megsértését állította.

[10] Álláspontja szerint lényeges anyagi jogi jogszabálysértésnek minősül annak figyelmen kívül hagyása, hogy a Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az 1.K.27.027/2019/3. számú végzésével elkészttség okán korábban már jogerősen visszautasította a felperes túlórapótlék tekintetében előterjesztett keresetét, ezen igény jelen eljárásban történő érdemi elbírálására így nem kerülhetett volna sor.

[11] A Hjt. 95. § (1), (6) bekezdéseire tekintettel hangsúlyozta, hogy a szolgálatteljesítési idő az csak általános szolgálati rendben heti 40 óra, a 24 órás ór-, ügyeleti vagy készenléti szolgálat ellátása azonban nem tartozik az általános szolgálati rend körébe, és azt nem lehet készenléti jellegű beosztásnak vagy folyamatos ügyeleti szolgálat ellátására szervezett beosztásnak sem tekinteni. A Hjt. 103. § (2) bekezdése értelmében az ügyeleti szolgálat, a készenléti szolgálat és a Hjt. 105. § (1) bekezdése szerinti őrszolgálat nem minősül túlszolgálatnak. Az elsőfokú bíróság tévedett, amikor a felperes szolgálatteljesítési idejét heti 40 órában állapította meg, és úgy adott helyt a felperes túlóradíj iránti igényének, hogy a rendkívüli munkaidejét az általa elvégzett heti 40 óra feletti munka alapján számolta ki. Az ügyletes gépjárművezetői szolgálat részére kiadott 825/94. Nyt. számú szolgálati intézkedésben meghatározásra kerültek a szolgálatra vonatkozó előírások – többek között a rendelkezésre állás időtartama, helye, valamint a szolgálat után járó járandóságok –, ennek megfelelően a felperes által ellátott ügyletes gépjárművezetői szolgálat 24 órás ór-, ügyeleti szolgálatnak minősül, amely alapján a felperes a Hjt. 107. §-ában foglaltak szerinti ellentételezésre jogosult. Mivel a felperes a 24 órás ór-, ügyeleti szolgálat ellátása után járó, munkaidő-nyilvántartás szerinti ellentételezést megkapta, azzal kapcsolatosan további igényt nem támaszthat. Utalt arra is, hogy a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról rendelkező 9/2013. (VIII. 12.) HM rendelet 118. §-a szerinti éves szolgálatteljesítési időkeret nem alkalmazható, az ügyletes gépjárművezetői szolgálat ugyanis nem minősül készenléti jellegű beosztásnak és folyamatos ügyeleti szolgálat ellátására szervezett beosztásnak sem.

[12] A Hjt. 212. § (1) bekezdése rögzíti, hogy az állomány tagjára vonatkozó rendelkezéseit az önkéntes tartalékos katonákra a XVIII. fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. Az önkéntes tartalékos katona szolgálatteljesítési ideje nem haladhatja meg a heti 60 órát; kérelmére az elrendelő okmányban meghatározott tényleges szolgálatteljesítés időtartama meghosszabbításra kerülhet, mint ahogyan az a felperes esetében is történt. Ez ugyanakkor nem változtat azon, hogy a huzamosabb időn keresztül történt tényleges szolgálatteljesítés esetén is az önkéntes tartalékos katonákra vonatkozó rendelkezések – és nem a hivatásos és szerződéses állományra vonatkozó szabályok – irányadók.

[13] A Hjt. nem rögzíti, hogy a 218. § (1a) bekezdésében foglalt szolgálatteljesítési idő csak rendkívüli esetben alkalmazható; azt írja elő, hogy a szolgálatteljesítési idő az önkéntes tartalékos katonák esetében nem haladhatja meg a heti 60 órát. A behívott önkéntes tartalékos katonák által teljesítendő feladatok minden esetben a szolgálati feladatok függvényében kerülnek meghatározásra, azok tekintetében lehet a heti szolgálatteljesítési időt meghatározni,

amely legfeljebb 60 óra lehet anélkül, hogy túlmunka keletkezne. A perbeli esetben a heti 60 óra szolgálatteljesítési idő egy alkalommal sem került túllépésre, emiatt a felperesnek túlszolgálata nem keletkezett, parancsban az elrendelésre nem került. Mindezeket figyelembe véve megállapítható, hogy az igazságügyi könyvszakértő a kompetenciáján túlterjeszkedett, amikor a felperes szolgálatteljesítési idejét heti 40 órában állapította meg.

[14] Másodlagos fellebbezési kérelmét arra alapította, hogy az elsőfokú bíróság – a Kp. 78. (2) bekezdésébe ütköző módon – a perben keletkezett bizonyítékokat a megelőző eljárásban megállapított tényállással összevetve nem vette figyelembe, azokat nem megfelelően értékelte.

[15] A felperes fellebbezési ellenkérelme – tartalma szerint – az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult; az abban foglalt megállapításokkal – azok helyes indokaira tekintettel – egyetértett. Állítása szerint az általa önkéntes tartalékos katonaként, ügyeletes gépkocsivezetőként ellátott szolgálat nem minősült 24 órás ór-, ügyeleti- vagy készenléti szolgálatnak, ezért a túlszolgálati díj megilleti.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[16] A fellebbezés nem alapos.

[17] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet a Kp. 108. § (1) bekezdése alapján, a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem keretei között vizsgálta felül.

[18] Az ítéltábla mindenekelőtt rögzíti, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet elutasító rendelkezései fellebbezés hiányában jogerőre emelkedtek, az alperes fellebbezésére tekintettel az elsőfokú ítéletnek kizárólag – a keresetnek helyt adó – az alperest 2.260.295 forint rendkívüli munkavégzésért járó illetményben marasztaló rendelkezése és az ahhoz fűzött indokolása felülbírálatra képezte a másodfokú eljárás tárgyát. Az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen tárta fel, a felhívott jogszabályi rendelkezések megfelelő alkalmazásával és helyes értelmezésével megalapozottan kötelezte az alperest a felperes túlszolgálati díjának megfizetésére, amelynek összegét szintén helytállóan állapította meg. Döntésének indokaival a Fővárosi Ítéltábla egyetértett, a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel pedig az alábbiakat emeli ki.

[19] Az ítéltábla előjáróban rögzíti, hogy a Kp. 6. §-ában és 99. § (3) bekezdésében foglaltakra tekintettel – kifejezett előírás hiányában – a Pp. alperes által felhívott 381. és 383. §-ai a jelen fellebbezési eljárásban nem alkalmazandók, a másodfokú bíróság felülbírálati és döntési jogkörére vonatkozó szabályokat kizárólag a Kp. 109-111. §-ai tartalmazzák.

[20] Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítéletet – lényeges anyagi jogi jogszabálysértésre hivatkozással – egyrészt arra alapítottan támadta, hogy a Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.027/2019/3. számú jogerős, keresetlevelet visszautasító végzése miatt a keresetlevél „elkészt”, amit azonban az elsőfokú bíróság nem vett figyelembe; másrészt azt állította, hogy az elsőfokú bíróság eljárása során megsértette a bizonyítékok értékelésére és mérlegelésére vonatkozó jogszabályi előírásokat, továbbá ítélete érdemben sem felel meg a Hjt. – fellebbezésben felhívott – rendelkezéseinek.

[21] A másodfokú bíróságnak – a töretlen ítélkezési gyakorlat szerint – először a fellebbezésben hivatkozott pergátló akadályt, azt követően a lényeges eljárásjogi szabálysértést, végül pedig az anyagi jogi jogsértést kellett vizsgálnia, mivel a vizsgálati sorrend elején szereplő okok bármelyikének megvalósulása kizárja a perben felmerült anyagi jogi kérdés érdemi elbírálását.

[22] Az ítéltábla az alperesnek a keresetlevél elkésztésével kapcsolatos érvelését az azzal összefüggő, fellebbezést megalapozó jogszabálysértés megjelölésének hiánya miatt a fellebbezés korlátai között eljárva nem vizsgálhatta. Az ítéltábla hangsúlyozza, hogy a fellebbezési eljárás során a bíróság eljárásának keretét a fellebbezésben foglaltak – a megsértett jogszabályi rendelkezések – adják, amelyek nélkül a másodfokú bíróság a fellebbezés korlátaira tekintettel, a Kp. 100. § (2) bekezdés b) pontja alapján főszabály szerint nem vizsgálódhat. Figyelemmel ugyanakkor arra, hogy a Kp. 99. § (3) bekezdése értelmében alkalmazandó Kp. 81. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróságnak a fellebbezési eljárásban is hivatalból kell vizsgálnia az elsőfokú bíróság által esetlegesen nem észlelt, a Kp. 48. § (1) bekezdés a)-i) pontjaiban foglalt pergátló akadályok fennálltát, az alábbiakat szükséges rögzíteni. Az alperes elkésztésre történt hivatkozása annak szóhasználata alapján ugyan a Kp. 48. § (1) bekezdés i) pontja alá lenne sorolható, a Kp. 2. § (4) bekezdésében foglaltak alkalmazásával, tartalmi értékelése szerint azonban a Kp. 48. § (1) bekezdés g) pontjának feleltethető meg. A Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.027/2019/3. számú jogerős végzése alapján az állapítható meg, hogy a keresetlevél visszautasítására a Kp. 48. § (1) bekezdés e) pontjára utalással, nem pedig a Kp. 48. § (1) bekezdés g) pontja szerinti okra alapítottan került sor. A keresetlevélnek a jogszabály által biztosított közigazgatási jogorvoslat (szolgálati panasz) kimerítésének hiányára tekintettel történt visszautasítása ítélt dolgot nem keletkeztet, a vitatott jogkérdés ugyanazon jogalapon történő érdemi elbírálását nem eredményezi, ezért pergátló akadályt nem jelent.

[23] A másodlagos fellebbezési kérelem tekintetében az alperes a Kp. 78. § (2) bekezdését, mint lényeges eljárásjogi szabálysértést hívta fel, és azzal összefüggésben a Pp. 279. §-ának sérelmére hivatkozott, eljárásjogi szabálysértést azonban nem az elsőfokú bíróság eljárásával, hanem a kirendelt igazságügyi könyvszakértő szakvéleményével kapcsolatosan állított. Az ítéltábla rögzíti, hogy az alperes a kirendelt szakértő kompetenciáján való túlterjeszkedésére vonatkozó állításával összefüggésben ugyancsak nem tett eleget a Kp. 100. § (2) bekezdés b) pontjában előírt kötelezettségének, a szakértő kirendelésével és eljárásával – illetve a szakvélemény elsőfokú bíróság általi értékelésével – kapcsolatos konkrét eljárási

jogszabálysértést és arra vonatkozó részletes indokolást nem adott elő, így ezen hivatkozása önállóan nem, kizárólag a Kp. 78. § (2) bekezdése és a Pp. 279. § (1) bekezdése keretei között volt vizsgálható.

[24] Az alperes fellebbezésének sajátossága, hogy abban az elsőfokú bíróság által elkövetett, az előző bekezdésben ismertetett lényeges eljárási jogszabálysértést – amint azt az előterjesztett fellebbezési kérelmeinek sorrendje is tükrözi – a Hjt. általa felhívott rendelkezéseinek téves értelmezése tükrében állította, az ügy érdemi megítéléséhez kapcsolódó anyagi jogi kérdésben való elsőfokú bírósági állásfoglalást vitatva sérelmezte a bizonyítékok összességükben, a megelőző eljárásban megállapított tényállással összevetve történő figyelembevételének elmulasztását, értékelésének hibás voltát. Az ítéltáblának ezért a Hjt. vonatkozó rendelkezéseinek értelmezését kellett elvégeznie ahhoz, hogy az eljárásjogi kifogások tárgyában döntést hozhasson.

[25] Az alperes a fellebbezésében a Hjt. 95. § (1), (6), 103. § (2) és 107. § (2)-(3) bekezdéseit megjelölve arra hivatkozott, hogy a felperest azért nem illeti meg túlszolgálati díj, mivel őt 24 órás ór-, ügyeleti- vagy készenléti szolgálat keretében foglalkoztatták, és az ilyen típusú szolgálatok ellátása nem tartozik az általános – a foglalkoztatottak számára a túlszolgálat ellátását lehetővé tevő, heti 40 óra szolgálatteljesítési időt magában foglaló – szolgálati rendbe; a Hszt. 218. § (1) bekezdés a) pontjának helyes értelmezése szerint az önkéntes tartalékos katonai szolgálatot teljesítő felperes heti 40 óra feletti és 60 óra alatti szolgálatteljesítési ideje nem minősül túlszolgálatnak.

[26] Az ítéltábla az alperes szolgálati renddel kapcsolatos okfejtését irrelevánsnak tartotta, mivel a felperesre, mint önkéntes tartalékos katonára nem vonatkozik a Hjt. szolgálati rend meghatározásáról szóló 94. § (2) bekezdése, annak alkalmazását esetében a Hjt. 212. § (2) bekezdése kizárja. Az alperes által állított, a felperes által ellátott Hjt. 95. § (6) bekezdése szerinti 24 órás ór-, ügyeleti- vagy készenléti szolgálat ezért a felperes tekintetében nem sorolható be a Hjt. 94. § (2) bekezdése szerinti egyik szolgálati rend körébe sem; a túlszolgálat megvalósulásának vizsgálata során a Hjt. 94. § (2) bekezdésében meghatározott szolgálati rend kategóriák egyike sem hívható fel, így azokból nem lehet kiindulni a túlszolgálati díj igény elbírálása során. Mindezekre tekintettel az alperes nem hivatkozhat alappal arra, hogy a felperes esetében a túlszolgálat megvalósulásának törvényi feltételei a 24 órás ór-, ügyeleti- vagy készenléti jellegű foglalkoztatás általános szolgálati rendbe tartozásának hiánya miatt kizártak.

[27] Nem foghatott helyt az alperes Hjt. 103. § (2) bekezdésére való hivatkozása sem, mivel az a körülmény, hogy az ott megjelölt – a 24 órás ór-, ügyeleti- vagy készenléti szolgálatot egyébiránt nem tartalmazó felsorolás szerinti – szolgálatok önmagukban véve nem minősülnek túlszolgálatnak, nem jelenti egyúttal azt is, hogy az azok rendes szolgálatteljesítési idején felül ténylegesen teljesített többletszolgálat túlszolgálati díj iránti igényt nem alapoz meg.

[28] A túlszolgálat megvalósulásának és ellentételezésének kérdésében nem bírt jelentőséggel az sem, hogy a 24 órás ór-, ügyeleti- vagy készenléti szolgálat ellátására tekintettel a Hjt. 107. § (2)-(3) bekezdéseiben foglalt pihenőidő és szabadnap a felperes számára biztosításra került, mivel ezen ellentételezések a jogalkotó akaratából nem túlszolgálatra, hanem az adott szolgálat rendes szolgálatteljesítési idő szerinti teljesítésére alapítottan illetik meg az állomány tagját.

[29] Az ítéltáblának ezt követően abban a jogkérdésben kellett állást foglalnia, hogy az önkéntes tartalékos katonai szolgálatot teljesítő felperes heti 40 óra feletti és 60 óra alatti szolgálatteljesítési ideje – a Hjt. 218. § (1) bekezdést a) pontját és (1a) bekezdését figyelembe véve – túlszolgálatnak minősül-e, különös tekintettel arra a körülményre is, hogy a felperes szerződése és a munkáltató szolgálati intézkedése a munkaidőre nézve speciális rendelkezést nem tartalmaz. A perbeli jogvita eldöntéséhez elengedhetetlen volt annak tisztázása is, hogy amennyiben a Hjt. önkéntes tartalékos katonákra vonatkozó speciális rendelkezései az általános szabályoktól eltérő, illetve azok alkalmazását kizáró előírásokat nem tartalmaznak, akkor azt úgy kell-e értelmezni, hogy abban a körben az általános rendelkezések alkalmazandók.

[30] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a Hjt. 218. § (1a) bekezdése szerint az önkéntes tartalékos katona heti szolgálatteljesítési idejét a szerződésében kell rögzíteni vagy azt a munkáltatói jogkört gyakorló – a perbeli időszakban még hatályban lévő és irányadó – a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény szerinti belső rendelkezésben határozza meg.

[31] Az alperes a perben nem vitatta, hogy a felperes szerződésében – a Hjt. fent hivatkozott kötelező előírása ellenére – a szolgálatteljesítési idő kikötése nem szerepelt, és – az elsőfokú ítélet [9] pont második bekezdésében és [12] pont utolsó mondatában szereplő, az alperes által nem vitatott megállapítás szerint – az sem nyert bizonyítást, hogy a munkáltató a (szolgálatteljesítési idő tekintetében előírást egyébiránt nem tartalmazó) 825/94. Nyt. számú szolgálati intézkedést a felperessel szabályszerűen közölte. Mindezek alapján az alperes nem tudta a perben cáfolni, hogy a munkáltató a felperes számára a törvényi előírás szerint szolgálatteljesítési időt nem határozott meg, valamint azt sem tudta igazolni, hogy a felperes számára egyértelmű tájékoztatást nyújtott arról, hogy a szolgálatteljesítési ideje pontosan hány munkaóra. Az ítéltábla ezért – az elsőfokú ítéletben foglaltakkal egyetértve – megállapította, hogy a perbeli esetben a munkáltató a szolgálatteljesítési idő kikötése vonatkozásában előírt jogszabályi kötelezettségének nem tett eleget, a felperes rendes szolgálatteljesítési ideje nem került meghatározásra a jogviszony fennállta alatt.

[32] Az elsőfokú bíróságnak helytálló volt a Hjt. 212. § (1)-(2) bekezdéseivel kapcsolatos jogértelmezése a tekintetben is, hogy amennyiben a perben felmerült (a szolgálatteljesítési időre vonatkozó) általános szabálytól eltérő vagy azt kizáró rendelkezést a Hjt. speciális szabálya nem tartalmaz, azt úgy kell értelmezni, hogy abban a körben az általános rendelkezés érvényesül. E szabályt a perbeli konkrét esetre vonatkoztatva az

ítéltábla abban a kérdésben foglalt állást, hogy a túlszolgálat az önkéntes tartalékos katonák esetében miként értelmezhető.

[33] A másodfokú bíróság rögzíti, hogy a Hjt. általános szabályaihoz képest a Hjt. önkéntes tartalékos katonákra vonatkozó XVIII. fejezete speciális rendelkezéseket határoz meg, ez a törvényi szabályozás azonban – az alperesi hivatkozással ellentétben – nem értelmezhető akként, hogy az önkéntes tartalékos katonákra a Hjt. általános szabályai egyáltalán nem vonatkoznak. A Hjt. 212. §-ának helyes értelmezése szerint az önkéntes tartalékos katonákra – így a felperesre is – a Hjt. állomány tagjára vonatkozó rendelkezéseit a XVIII. fejezetben foglalt eltérésekkel, megfelelően kell alkalmazni. Mivel a perbeli esetben a vitatott jogértelmezési kérdés éppen azáltal merült fel, hogy a Hjt. 212. § (2) bekezdése a 95. § (1) bekezdése alkalmazását nem zárja ki, és a 212. § (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a szolgálatteljesítési idő vonatkozásában a Hjt. XVIII. fejezete az általános szabályt egyértelműen lerontó speciális előírást sem fogalmaz meg, vizsgálni kellett azt, hogy a Hjt. 218. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltak a rendes szolgálatteljesítési időt vagy pedig az esetleges túlszolgálatra figyelemmel is meghatározott rendkívüli szolgálatteljesítési időt tartalmazzák.

[34] A másodfokú bíróság – az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogszabály-értelmezési elvet alkalmazva – az elsőfokú bírósággal egyezően arra a következtetésre jutott, hogy a Hjt. 218. § (1) bekezdés a) pontjában a jogalkotó nem az önkéntes tartalékos katona rendes szolgálatteljesítési idejét, hanem annak – túlszolgálatot is magában foglaló – felső korlátját kívánta meghatározni, amikor úgy fogalmazott, hogy esetében a szolgálatteljesítési idő nem haladhatja meg a heti 60 órát; így módon ezen előírás a vonatkozó általános szabály megfelelő alkalmazása mellett, kiegészítő jelleggel érvényesül. Az ítéltábla e jogi álláspontjának kialakítása során figyelembe vette azt is, hogy a Hjt. XVIII. fejezete a túlszolgálat tekintetében az általános szabályoktól eltérő előírásokat nem tartalmaz, a 212. § (2) bekezdése a túlszolgálattal kapcsolatos általános rendelkezések (Hjt. 103-104. §-ai) alkalmazásának kizárásáról sem rendelkezik, amiből az a következtetés vonható le, hogy az önkéntes tartalékos katona esetében a túlszolgálatra vonatkozó általános szabályok szintén alkalmazandók.

[35] Helytállóan érvelt tehát az elsőfokú bíróság, amikor a fellebbezéssel támadott ítéletében megállapította, hogy az önkéntes tartalékos katonákra a Hjt. 95. § (1) bekezdésében foglalt általános rendelkezés csak akkor nem alkalmazható, ha azt a Hjt. 212. § (2) bekezdése tételesen kizárja. Minthogy a jogalkotó az önkéntes tartalékos katonák esetében a rendes szolgálatteljesítési idő általános szabályoktól eltérő szabályozását a fentebb kifejtettek szerint nem látta indokoltnak és ezen törvényi rendelkezés alkalmazhatóságát a Hjt. 212. § (2) bekezdésében nem is zárta ki, a törvényszék helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a felperes esetében a szolgálatteljesítési idő a Hjt. 95. § (1) bekezdése szerinti heti 40 óra, következésképpen a heti 60 órás tényleges munkavégzéssel a túlszolgálat megvalósult. Az elsőfokú bíróság a jogszabályértelmezése során helytállóan foglalt akként állást, hogy a Hjt. 218. § (1a) bekezdésében rögzített rendelkezés csak úgy értelmezhető, hogy a felperes, mint önkéntes tartalékos katona legfeljebb heti 60 munkaóra volt beosztható, ami azonban nem jelenti egyúttal azt is, hogy a heti rendes szolgálatteljesítési ideje ténylegesen 60 munkaóra volt.

[36] A túlszolgálat keletkezésének tényét és annak mértékét az önkéntes tartalékos állomány tagjának kell igazolnia. Az elsőfokú bíróság tehát helytállóan állapította meg, hogy a perben a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy a rendes szolgálaton felüli időben a munkáltató javára – annak utasítása, beleegyezése alapján – túlszolgálatot teljesített, valamint, hogy az általa megjelölt összegű túlóradíj megilleti. A felperes a túlszolgálat tényét és mértékét (szolgálat-vezénylésekkel, munkaidő-nyilvántartó lapokkal, 2018. és 2019. évre vonatkozó bérjegyzékekkel) kívánta bizonyítani, és igazságügyi könyvszakértői vélemény beszerzését indítványozta.

[37] A munkaidő-nyilvántartás adatait figyelembe véve nem volt vitatott, hogy a felperes tényleges szolgálatteljesítési ideje heti 60 óra volt, és az sem, hogy 2018. január 16. napjától 2019. február 28. napjáig folyamatosan szolgálatot teljesített. Az ítéltábla egyetértett azon elsőfokú ítéleti megállapítással, amely szerint a perben kirendelt igazságügyi könyvszakértő 41. sorszám alatti szakértői véleményében helyesen indult ki abból, hogy a felperes túlszolgálat a heti 40 munkaóra feletti szolgálatteljesítés során keletkezett. A könyvszakértői vizsgálat tárgyát – 2019. év január hónap kivételével – a 2018. január 16-tól 2019. február 28-ig terjedő időszak képezte, annak alapjául a felek által nem vitatott szolgálat-vezénylések, a felperes munkaidő-nyilvántartási lapjai és a felperesnek járó havi illetményekről szóló parancsok adatai szolgáltak. A szakértő megállapításai szerint a vizsgált időszak 56 hét, a felperes kötelező munkaideje 2.240 óra volt, a vizsgált időszakban 2.544 munkaórát dolgozott le, 91,5 óra vizsgálatos ideje keletkezett, 360 órát töltött szabadságon, és 24 óra fizetett ünnep volt, így a felperes javára összesen 3.019,5 óra számolható el. Megállapítása szerint a felperes a vizsgált időszakban 779,5 óra túlmunkát végzett, amiből 716 órát 2018. évben, 63,5 órát 2019-ben teljesített. Ezen adatok összevetésével a felperes által elvégzett rendkívüli munka alapján a 2018. évre havi 239.261 forint, a 2019. évre pedig havi 292.130 forint alapulvételével 100%-os mértékű túlórapótlékot számolva mindösszesen 2.260.295 forint túlszolgálati díj illeti meg.

[38] Az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az igazságügyi könyvszakértői véleményt és az azon kívül rendelkezésre álló iratok tartalmát figyelembe véve a bizonyítékértékelési és mérlegelési tevékenységét logikusan, okszerűen elvégezte; e körben az alperes fellebbezésében szereplő hivatkozását részletes tényadatokkal nem támasztotta alá, konkrétan nem jelölte meg, hogy az elsőfokú bíróság által mely tények, körülmények miként kerültek helytelenül, okszerűtlenül értékelésre. Amennyiben az alperes az elsőfokú bíróság ítéleti mérlegelését nem tartotta megfelelőnek, fellebbezésében – az eljárásjogi szabálysértésre hivatkozása mellett – be kellett volna mutatnia, hogy az ítélet ezen álláspontja milyen konkrét érvek és igazolt tények alapján minősül jogszerűtlennek. Azt kellett volna kimunkálnia, hogy az elsőfokú bíróság hol vétett mérlegelési hibát, melyek azok az elemek, körülmények, amelyeket nem vett figyelembe és amelyek – az értékelt körülmények figyelembevételével – más összszerszerűségi eredményre vezettek volna. Mindezek hiányában a jogsértés tényének alperes általi kategorikus, általános tartalmú, kizárólag a követelés jogalapjával összefüggő anyagi jogi kérdés eltérő értelmezésére alapított állítása az elsőfokú bíróság ítéletét (mérlegelését) jogszerűtlenné nem tehetette.

[39] A fent kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét – a fellebbezéssel érintett részében – a Kp. 109. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

[40] A felperes a másodfokú eljárásban perköltség iránti igényt nem terjesztett elő, azt nem számított fel, ezért arról az ítéltáblának a Kp. 99. § (3) bekezdése által felhívott 35. § (1) bekezdése szerint irányadó Pp. 81. § (1)-(2), (5) és 82. § (3) bekezdései értelmében rendelkeznie nem kellett.

[41] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdésében és 46. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű fellebbezési illeték az alperes Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontjában biztosított teljes személyes illetékmentessége folytán a Pp. 102. § (1) és (6) bekezdései értelmében az állam terhén marad.

[42] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Kp. 99. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés zárja ki.

Záró rész

Budapest, 2023. március 7.

dr. Antal Regina s. k.	dr. Kincsesné dr. Szalai Kornélia s. k.	dr. Kecskés Zsófia s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró